

VÄGLEDAREN

i utbildning och arbetsliv

#2:2025

"TILLY HAR FÅTT LEVA
LITE UNGDOMSLIV
MED KOMPISAR"

Fråga en studerant!

Nordens
största jobbmässa
SIDAN 7

Ba
zar
en

Vägledardag och öppet hus på Stockholms universitet

SIDAN 32-33

Innehåll i detta nummer!

- 4   **Arbetsliv**
Studiemotiverande arbetslivsorientering på pilot
- 9   **Illustrerat i tidningen**
Jenny Erdogan illustrerar en föreläsning
på universitetet
- 11   **AI**
På Sundsvalls kommunala vuxenutbildning har man
utvecklat en egen AI-assistent
- 14   **Folkhögskola**
Öppet hus på Uppsala folkhögskola
- 30   **I korthet**
Paneldebatt om vägledarrollen när Malmö universitet
bjöd in vägledare
- 36   **Styrelsen**
Sammanfattning av Sveriges vägledarförenings årsmöte
och presentation av den nya styrelsen
- 40   **Folkhögskola**
"På folkhögskolan kunde jag återuppfinna mig själv".
Morgan har nyligen avslutat sina folkhögskolestudier

Framsidan

Vägledardag på Stockholms
universitet.

Kära läsare. Nu har vi sommartid på våra klockor och våren är på intåg. Det känns härligt speciellt nu när jag skriver denna ledare. Vi har soligt och varmt, just nu plus 15 grader.

Årets digitala årsmöte är precis avslutat. Ni kan läsa ett kort sammandrag från mötet i tidningen och hela verksamhetsberättelsen, styrelsens prioriteringar för 2025, handlingsplan och ekonomi kan ni läsa på föreningens hemsida www.vagledarforeningen.se. Den nya styrelsen presenteras i detta nummer av tidningen.

Det som oroar mig efter årsmötet är att föreningen tappar medlemmar. Man anger ekonomin som orsak. Det får mig att undra. Årsavgiften är inte särskilt hög jämfört andra föreningar, snarare lägre. Vad ger det mig? Vad får jag ut av att vara med i Sveriges Vägledarförening är en fråga som ställs. Jag har lite tankar om det. Vi mäter gärna värde i kronor och vad är en fin flaska vin för 1000 kronor jämfört med ett hörsel-hjälpmiddel till din mor? Värde kan alltså mätas i annat t ex gemenskap, personlig utveckling, samhällsnytta, att kunna påverka och möjligheten att hjälpa och lyfta andra. Vi värderar saker utifrån hur det påverkar oss, ett föremål med affektionsvärde är alltid viktigare än något vi inte har anknytning till. På samma sätt borde medlemsskapet i SVF ge något djupare än ett möte – t ex en känsla av samhörighet och en känsla av att hänga med i utvecklingen – ett inre växande. Hur mäter vi värdet av det? Inte i pengar utan i det nätverk vi får, den utveckling vi får, det avtryck vi är med och lämnar, den internationella infallsvinkeln vi får på vägledning och den möjlighet vi får att ta del av aktuell forskning – en ökad kompetens och en grundetik och en säkerhet i vårt dagliga arbete.

Tidningens tema denna gång är Folkhögskola och Vuxenutbildning. Ni kan läsa om hur det är att gå en folkhögskoleutbildning, en

flexibel skolform där många människor tack vare folkhögskolan har hittat tillbaka till studier och kommit till rätta i livet och trots motgångar och brokig bakgrund kunnat få tillträde till arbetsliv eller högskola och universitet. Allmän information om folkhögskolan får vi också. Vi får också några nyheter gällande vuxenutbildningen. Förutom folkhögskola kan ni i innehållet hitta en hel del annat. Föreningens seminarium om AI, Stockholms universitets syvträff, Malmö högskolas handledarträff, kort från vägledarkalendariet

OBS! Det är nu TID att anmäla sig till SVFs rikskonferens i höst. I två dagar ska vi mötas under temat ”Vägledningskompetens”. Ett intressant område som kan ge input till hur ni kan förmedla den unika kompetens som finns inom ramen för karriärvägledning. Bra kompetensutveckling för alla med andra ord. Ta chansen att få träffa kollegor och få tid att reflektera över uppdraget tillsammans och med andra professionella få stöta och blöta vardagens utmaningar men också dela positiva erfarenheter. Ni hittar allt om konferensen i tidningen och på vår hemsida. Extra festligt förstås då föreningen fyller 50 år!

Till sist vill jag tacka alla er medlemmar för det förnyade förtroende vi fått i samband med årsmötet.

Nästa nummer av din medlemstidning kommer i höst så jag vill önska alla en skön sommar och en bra semester och hoppas att vi möts på konferens i Stockholm i slutet av oktober.

Agneta Söderlund
chefredaktör

Vi vill berätta om dig och ditt arbete!

Arbetar du med något spännande och lyckat projekt? Eller har du hittat ett framgångsrikt arbets sätt som kollegor runt om i landet borde få ta del av och inspireras av? Kontakta oss i redaktionen och berätta eller skriv ett mejl till någon av oss. Du hittar mailadresserna på näst sista sidan.

Studiemotivation och jobb i stället för gänguppdrag

TEXT: AGNETA SÖDERLUND FOTO: PIXABAY

Slutet av januari var jag inbjuden till ett seminarium om ett nytt pilotprojekt som sjsätts i Sundsvall. Rubriken var hur vi tar hand om nästa generation och hur vi kan rädda barn och ungdomar från kriminalitet och droger.

I publiken satt mestadels representanter från näringslivet men även representanter från skolan och kommunen var på plats för att lyssna på föredragshållarna.

Först ut var polismästare Carin Götblad från polisens nationella operativa avdelning (NOA) och det var med en allvarlig ton hon inledde sitt anförande. Hon lyfte det faktum att det numera är barn i åldrarna 13-14 år som står bakom explosioner och tar på sig mordkontrakt. Barn i Sverige mördar för pengar och bär handgranater i skolryggsäcken. Många av de här barnen har suttit hemma och marinerats i våld, säger hon.

”För att jag vill ha pengar.” Så svarar barnen när Carin Götblad frågat om varför de begått brott. De ser inte skola och utbildning som självklara eller trygga vägar. Utbildning verkar inte vara garanten för att de ska få det som de vill uppnå. Samtidigt konstateras att universitetsstudierna bara

blivit längre och utbildningspremien lägre. Det är inte längre givet att utbildning leder till bättre jobb.

Snabba förändringar

Polischef Josef Wiklund tar vid och konstaterar att det i Västernorrland varit några förhållandevis lugna månader. Josef kan ändå säga att läget just nu är under kontroll i Västernorrland men alla inom polisen jobbar för fullt och det går inte att slappna av. Det kan förändras oerhört snabbt.

Josef Wiklund ser fram emot projektet som skall starta. Han tror att rätt förutsättningar kan ges, både att hitta rätt individer och förhoppningsvis också företag och organisationer som vill vara med på det här.

Framgångsrikt projekt

Ett projekt som pågår och där studie- och yrkesvägledarna kan bli en viktig kugge i arbetet presenterades av Evin Cetin, jurist och författare. Hon har arbetat som advokat och hanterat mord och mordförsök med unga förövare och offer.

– På något sätt kände jag att jag inte gjorde någon skillnad. Det kändes som att jag kom in för sent, när kistan skulle sänkas och begravningen redan var förberedd, berättar hon.

Evin Cetin är grundare till ett projekt i Sverige med en ny form av praktikplatser som riktar sig till åttondeklassare. Projektet bygger på en modell som redan testats i Danmark. Där blev resultatet ökad närvaro i skolan samt att fler ungdomar fick behörighet till gymnasiet. Syftet med projektet är att inrikta sig på unga från utsatta områden genom att erbjuda extrajobb i högstadiet och på så sätt motverka risken för insocialisering i kriminalitet.

– En modell som gör att unga och vuxna möts över gränserna har tagits fram. Det handlar om något vi kallar SAO-jobb och är en utveckling av praon, förklarar Evin. SAO står för Studiemotiverande arbetslivsorientering. SAO:n innebär att elever som sköter skolan kan få praktisera på en arbetsplats i två timmar per skolvecka i ett helt år. För detta får de 120 kronor i timmen, ett kollektivtrafikkort och en bra start på livet.

- Vi har väldigt goda relationer med rektorerna i ett par skolor i landet och vi har åkt med dem till Danmark för att titta på hur de jobbar där, inflikar Carin Götblad.

- Vi tror väldigt mycket på det här och från företagen som har anslutit sig i Stockholm kommer det positiva signaler. En apotekare såg t. ex. en fin möjlighet i att locka framtida farmaceuter till branschen. Den totala kostnaden för ett företag som tar sig an en ungdom blir bara omkring 14 000 kronor på ett år och det är inte så mycket med tanke på vad det ger, avslutar Evin Cetin.

Två skolor har startat igång

Det har konstaterats att unga som bor i mer utsatta områden med svaga nätverk har synnerligen stora svårigheter och orättvisa förutsättningar vad gäller möjligheterna att ta sig in på arbetsmarknaden. Sedan seminariet hölls har nu två skolor, Väsby skola i Upplands Väsby utanför Stockholm och S:t Olofsskolan i Sundsvall startat projektet. Under två månader har nu ett antal förberedande SAO-lektioner ägt rum. Eleverna har fått förbereda ansökan till fem olika jobb, skriva CV, skriva manus och spela in en presentationsvideo, förbereda anställningsintervjuer och skriva avtal. Eleverna i årskurs 8 står nu i startgroparna för att gå ut och jobba sin första dagar i slutet av mars.

Tankar kring projektet

Projektet, om företagarna ansluter sig, känns bra och kan göra stor skillnad. Det har också ett tydligt upplägg som alla kan förstå. Tänker att det kan bryta rekryteringen till gängen genom att ungdomarna får lite mer pengar att röra sig med. Lite bättre förutsättningar jämfört med vad man haft. Ungdomarna säger själva att det är pengarna

som styr. Karriär och makt har blivit viktigt, man ska satsa på sig själv och strunta i andra. I digitaliseringens fotspår har det blivit viktigt med yta, märkesprylar och mycket pengar. Frågan är väl bara om ett extra studiebidrag i månaden som SAO-jobbet ger blir ett tillräckligt mervärde jämfört vad man kan tjäna på kriminalitet? Värderingsfrågor måste troligen högre upp på dagordningen och vi måste bry oss mer om varandra och framförallt försöka hjälpa och förstå varandra.

Vi vuxna kan här göra en hel del, vara goda förebilder och dem som barn och ungdomar kan vända sig till. Vi måste försöka ge rätt förutsättningar, visa på vad som är rätt och fel. Det finns ett ordspråk som säger att ”barnen gör inte som vi säger – de gör som vi gör”. De hör vad vi säger, hur vi uttrycker våra åsikter och uppmärksammar vad vi gör. Vi måste bry oss och visa att vi har bra och riktiga värderingar. Demokratin vi har i vårt samhälle behöver vi värna om. Om SAO-jobben kan öka studiemotivationen och ge ungdomarna ett hopp om arbete i framtiden, om ett bättre liv, då kan det bli riktigt bra. Kollektivtrafikkortet är också ett starkt plus i det beskrivna projektet. Säkerligen behöver vi många sådana projekt som inger hopp om en dräglig framtid.

Du kan läsa mer om projektet Nästa generation Sverige på <https://www.ngsverige.se>

Hur når vi en bättre vägledning?

TEXT: DAVID SPAK FOTO: SKÄRMDUMP & DAVID SPAK

Johan Olsson,
Svenskt Näringsliv

En bättre studie- och yrkesvägledning var temat för Svenskt Näringslivs seminarium onsdag 5 mars. Det finns många tankar och reflektioner kring hur vi kan och bör stärka landets studie- och yrkesvägledning. Samhället står inför stora kompetensförsörjningsbehov. Det presenteras just nu många skolpolitiska förslag, men kanske inte jättemycket kring studie- och yrkesvägledning. Vi ser att det kanske skulle behövas fler reformer kring studie- och yrkesvägledningsområdet, säger Johan Olsson, policyexpert kompetensförsörjning på Svenskt Näringsliv, som också inledde seminariet.

Enligt undersökningar från Svenskt Näringsliv upplever företagen stor brist avseende tillgången på arbetskraft med relevant kompetens och 70% av de tillfrågade företagen upplever svårigheter att rekrytera.

Genom åren har det genomförts en rad rapporter, granskningar och utredningar inom området. Vissa utredningar bereds fortfarande, vissa har resulterat i konkreta förändringar. Den kanske senaste konkreta förändringen är lagändringen som säger att gymnasial utbildning ska planeras och dimensioneras dels utifrån elevernas önskemål, dels utifrån arbetsmarknadens behov. En ändring som kan komma att ställa nya krav på studie- och yrkesvägledningen.

Vad är det egentligen som kan ge resultat

och hur kan huvudmän och skolor förändra och förbättra sitt arbete med vägledning? Något som är återkommande i rapporter och utredningar är ledning och styrning och att det skapas goda förutsättningar för att göra ett bra jobb. För att arbetet ska bli systematiskt och långsiktigt hållbart krävs inte minst en bra organisering, styrning och ledning. Tittar vi runt om i landet finns det kommuner och huvudmän som jobbar systematiskt och långsiktigt med skola-arbetsliv.

Arbete med skola-arbetsliv kan inte vara avhängigt eldsjälur

Amelie von Zweigbergk, tidigare statssekreterare och statlig utredare, nu VD för Plåt & Ventbyrå, problematiserade kring att väl fungerande studie- och yrkesvägledning ofta är lika med eldsjälur, men det finns också de kommuner som hittat strategier och processer för arbete med studie- och yrkesvägledning. Von Zweigbergk lyfte bland annat Gävle, Varberg och Helsingborg. Gör vi ett nedslag i två av dessa kommuner, Varberg och Helsingborg, kan vi se att de bland annat arbetar mycket framgångsrikt med samverkan skola-arbetsliv, genom SKAL som är en förkortning för just skola-arbetsliv. Det är långsiktiga och systematiska arbetssätt för att öka samverkan mellan skolan och arbetslivet.

Arbetsmodellen skulle kunna ses som en del av lösningen för hur huvudmän och skolor kan organisera arbetet med läroplanens kapitel 2.6 skolan och omvärlden.

Bara en kort resväg från Näringslivets hus på Östermalm i Stockholm, där seminariet genomfördes, på Lidingö och i Sollentuna pågår arbete med att skapa ett långsiktigt, systematiskt och likvärdigt arbete med just studie- och yrkesvägledning utifrån SKAL-modellen, som bland annat omnämnda Varberg och Helsingborg arbetar med.

SVENSKT NÄRINGSLIV
En bättre studie- och yrkesvägledning

5 MARS 2025, KLOCKAN 09:00-10:00

Nordens största rekryteringsmessa

TEXT & FOTO: LOTTA LINDSTRÖM

Den 13 februari deltog jag tillsammans med en härlig grupp studie- och yrkesvägledare på Bazaren som är Nordens största rekryteringsmessa för vuxna som söker jobb, utbildning eller vill starta eget eller knyta kontakter samt få information från myndigheter som gör studier möjligt t ex Universitets- och högskolerådet och CSN.

Mässan är ett årligt tvådagars evenemang som lockar tusentals besökare av väldigt olika slag, till exempel SFI-elever, andra nyanlända, arbetslösa, nyfikna som vill byta yrke m fl. Den är uppdelad i olika torg: utbildning, jobb, rådgivning och starta eget och i år transport. Det var Sam Yildirim från Länsstyrelsen i Stockholm som grundade Bazaren 2001.

Jag tycker att det är kul att utmanas som studie- och yrkesvägledare då besökare ställer så olika frågor och då språkkunskaper är så varierande, inte alla kan svenska och både våra och deras engelska kan vara smått knagglig. Vi som stod i Vägledardisken hade olika bakgrund: några av oss var "gamla-i-gården" andra SYV-studenter eller alldeles nya SYV. Det var också roligt och givande att få dela med oss av varandra och få tillfälle att få samarbeta med kollegor.

Arbete med skola-arbetsliv kan inte vara avhängigt eldsjälar

På Bazarens webbplats står det att Bazaren är sedan 2001 en årligen återkommande mässa. Här möter arbetssökande och blivande studenter arbetsgivare, utbildningsanordnare och starta eget-rådgivare. De som söker jobb erbjuds ett unikt tillfälle att direkt på plats träffa arbetsgivare.

Mässan har varit på lite olika ställen i Stockholms City, till exempel Kulturhuset, de senaste åren har den hållit till på Stockholm Waterfront. 2024 hade Bazaren 11 500 besökare och 115 utställare.

Bazaren arrangeras av Region Stockholm i samarbete med Arbetsförmedlingen Stockholm Gotland, Länsstyrelsen Stockholm och NyföretagarCentrum Stockholm.

Fakta Bazarens besökare

Bzarens besökare är:

- ✧ lika många kvinnor som män
- ✧ mellan 20 till 50 år
- ✧ 6 av 10 är utrikesfödda med annat modersmål
- ✧ hälften har eftergymnasial eller längre utbildning
- ✧ många har utbildningsbakgrund inom administration, ekonomi, vård och omsorg
- ✧ 1 av 10 saknar utbildning på högre nivå än grundskolan

HERMODS YRKESHÖGSKOLA

Efterfrågade utbildningar för framtidens yrken!

På Hermods Yrkeshögskola erbjuder vi YH-program på eftergymnasial nivå inom teknik, samhällsbyggnad, vård och omsorg, ekonomi och grön näring. Våra utbildningar är kostnadsfria, CSN-berättigade och kan läsas på distans, i klassrum eller som hybrid.

Genom LIA (praktik) får våra studerande värdefull arbetslivserfarenhet, vilket ger goda jobb möjligheter efter examen.

LÄS MER

Studera utan
betyg från
gymnasiet?

Vi erbjuder även Nationell yrkesutbildning (NY), en ny studieform på gymnasial nivå, som ger en snabb väg in i arbetslivet inom bristyrken. Utbildningarna är ettåriga och kan sökas oavsett om man har en gymnasieexamen eller inte.

Hermods Yrkeshögskola

Tecknat med Fru Fralla

Jenny Erdogan ger perspektiv på vägledning och livet med sina tecknade seriestrippar i Vägledaren. Vill du se mer av hennes alster finns hon under namnet Fru Fralla på Instagram och Facebook eller på www.frufralla.com.

Här finns jobben efter högskolan

TEXT: PRESSMEDDELANDE TEXT: PIXABAY

Trots lågkonjunktur är det fortsatt hög efterfrågan på utbildad arbetskraft. Arbetsförmedlingens uppdaterade yrkesbedömningar visar var det finns stora möjligheter till arbete de kommande åren. Den 15 april är sista ansökningsdagen till höstens utbildningar på universitet och högskolor. För att öka möjligheterna till arbete kan en högskoleutbildning vara viktig.

– Vår bedömning är att det blir extra tack-samt att utbilda sig inom teknik, it, hälso- och sjukvård. Det är områden som har behov av personal både i nuläget och inom de kommande åren, säger Kerstin Eriksson, arbetsmarknadsanalytiker på Arbetsförmedlingen.

Uppdaterade yrkesbedömningar

Arbetsförmedlingens uppdaterade yrkesbedömningar inkluderar ungefär 170 yrken. Bedömningarna visar om efterfrågan kommer att öka, minska eller vara oförändrade de kommande åren. Men det är samtidigt viktigt att välja sin framtid både med hjärta och hjärna, menar Eriksson.

– Att gå en utbildning är värdefullt för ens framtida arbetsliv. Men man ska inte stirra sig

blind på yrken inom de mest efterfrågade områdena, utan det är viktigt att göra ett väl underbyggt val kombinerat med ens egna intressen, säger hon.

Yrkesbedömningarna finns på både nationell och länsnivå. Urval av yrken med stora möjligheter till arbete i nuläget och med god prognos under de kommande fem åren:

- ✳ Arbetsterapeuter
- ✳ Socialsekreterare
- ✳ Ingenjörer
- ✳ IT-säkerhetsspecialister
- ✳ Läkare
- ✳ Speciallärare och specialpedagoger
- ✳ Mjukvaru- och systemutvecklare
- ✳ Sjuksköterskor (inkl specialister)
- ✳ Systemanalytiker och IT-arkitekter
- ✳ Veterinärer

